

Виолета П. Јовановић
Универзитет у Крагујевцу
Факултет педагошких наука, Јагодина

УДК 821.163.41-1-057.874/.5(082.2)(049.32)
Примљен: 23. октобар 2018.
Прихваћен: 20. новембар 2018.

АНТОЛОГИЈА ЛИТЕРАРНИХ РАДОВА УЧЕНИКА И СТУДЕНАТА – ОД УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ ДО ФАКУЛТЕТА ПЕДАГОШКИХ НАУКА

Виолета Јовановић, Бранко Илић и Нина Марковић (уредници), *Антиологија литерарних радова ученика и студената – од Учитељске школе до Факултета педагошких наука*, Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, 2018, 126 стр.

Богато и вредно литерарно стваралаштво ђака и студената, као једно од доминантних обележја 120 година дугог постојања, развоја и раста Мушке учитељске школе до Факултета педагошких наука у Јагодини, основни је покретач за његово окупљање и представљање у оквиру *Антиологије*. Уредници публикације у Предговору истичу да је најдрагоценија потврда и сведочанство о непрекидној традицији бдења над лепом речју под кровом ове институције већ први Годишњи извештај о раду Школе (*Годишњи извештај 1898/1899*: 35) у којем су, врло неуобичајено за ову врсту документа, објављени у целини одабрани писмени задаци из српског језика свих 28 ученика њене прве генерације. Тако је први Извештај постао једним делом и први часопис литерарних радова ученика, али и важније од тога, трајно сведочанство о огромном значају који се придавао овом сегменту рада од оснивања Школе.

Између два рата књижевно стваралаштво у Школи неговано је у оквиру ђачке дружине „Узданица”. У необјављеном рукопису *Књига сећања, Учитељска школа у Јагодини 1920–1940*, Радиша Радишић, ондашњи ђак Школе, сведочи: „Посебну вредност за наше учење и опште васпитање имала је литерарна дружина ’Узданица’. На састанцима ’Узданице’ читани су разноврсни квалитетни радови – била је то права антологија личног стваралаштва стотине појединаца у много генерација, музеј покушаја, осредњости

и дивних успеха. Тако се и може разумети чињеница што су из наших редова изашли песници, музичари, педагози и научници”.¹

У таквој атмосфери било је природно да се јави тежња да се највреднији текстови публикују и сачувају. Из активности ђачке дружине „Узданица”, покренут је 1939. године ђачки часопис *Узданица* који је као педагошко-литерарно гласило Учитељске школе, Педагошке академије и Факултета педагошких наука у Јагодини излазио са прекидима до 2006. године. Почетком шездесетих година прошлог века на страницама овог часописа своје прве стихове објављивали су касније прослављени песници и књижевници Добрица Ерић, Момчило Тешић, Милисав Савић, Ласло Блашковић, чиме је литерарна мисија једне школе и њеног гласила добила значај у националним оквирима.

Узданица је 2006. године, у складу са профилом високошколске институције у чијем се издању објављује, прерасла у научни часопис који је регистрован на листи научних часописа Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Али ни у овој фази није склопила корице пред студентима Факултета. Литерарни радови, које су некадашњи ђаци објављивали у часопису, нове генерације студената, још увек неафирмисаних песника и прозаиста, добијају простор у оквиру едиције *Узданица* установљене 2016. године. Едиција је замишљена као серија публикација литерарних остварења студената, победника на конкурсима, који сваке године отвара Факултет. Антологија поезије и кратке приче део је ове едиције, али са мало измењеном концепцијом. У години двоструког јубилеја (2018) Факултет је овом књигом настојао да здружи литерарно стваралаштво некадашњих и садашњих ђака и студената током низа деценија постојања Школе, Академије и Факултета, поново попут „праве антологије личног стваралаштва стотине појединаца у много генерација”, својеврсног музеја првих покушаја и дивних успеха. Она је истовремено и сећање и подстрек, сумирање заокружених и довршених животних и стваралачких прича, али и отварање савим нових чије се вредновање препушта деценијама и генерацијама које долазе. Биографије некадашњих ђака Учитељске школе и Педагошке академије, чија литерарна остварења испуњавају прва два поглавља књиге (*Учитељска школа и Педагошка академија*) сведоче да је књижевни таленат и стваралаштво неговано у оквиру Школе и Академије усмерило и определило њихове будуће животне позиве и судбине. Они су касније постајали наставници и професори књижевности, новинари реномираних часописа и електронских медија, управници библиотека и позоришта, директори књижевних и позоришних фестивала, оставивши дубок траг у културном, просветном и уметничком животу Србије.

¹ Наведени цитат је део текста „Литерарна дружина *Узданица*” Радише Радишића, ђака Учитељске школе у Јагодини, у необјављеном рукопису *Књига сећања, Учитељска школа у Јагодини 1920–1940. у сећању њених ученика*. Књигу сећања 1988. године уредио је Драгиша Марковић, претходно прикупивши текстове од својих школских другова из више генерација.

Овом књигом, посвећеном значајним јубилејима, Факултет је одао почаст и некадашњем Ђаку Педагошке академије, Баји Цакловићу, књижевнику, новинару, публицисти, књижевном критичару, који је преминуо непосредно пред објављивање Антологије, чијем је припремању дао неизмерни допринос.

У последњем и најобимнијем поглављу књиге представљени су радови бивших и садашњих студената Факултета педагошких наука у Јагодини, као сведочанство, подстрек и афирмација. И међу представницима ове, најмлађе генерације постоје већ зрели ствараоци, овенчани бројним књижевним наградама, аутори објављених књига, али и они чији таленат тек чека пуни замаха.

Уредници у Предговору посебно истичу значај генерација професора књижевности захваљујући чијем су педагошком раду управо у школским клупама некада настајала највреднија дела потоњих стваралаца, ту се препознавала, охрабривала и неговала на путевима који су касније предодређивали њихову судбину. Међу онима који су оставили најдубљи траг у савременој историји Школе, Академије и Факултета истакнути су професори Мика Ристић и проф. др Никола Цветковић, и сами талентовани и успешни књижевни ствараоци.

Уверени смо да *Анџолоџија* у овом, свом првом издању, представља само тренутак отварања једног великог поглавља у 120 година дугом животу и раду ове институције. Очекујемо да ће њеном дистрибуцијом идеја о покушају прављења прегледа генерација литерарних стваралаца који су своје прве кораке начинили под окриљем Мушке учитељске школе, Педагошке академије и Факултета педагошких наука да се шири, призивајући остале ауторе до којих глас о овом издању у првој серији још увек није стигао. Отуда смо уверени да *Анџолоџија* отвара трајни литерарни конкурс који позива све некадашње и садашње Ђаке чија се имена и радови нису нашли у корицама првог издања, са жељом и намером да свака нова књига буде пунија, садржајнија и квалитетнија.